

Bülbül 120

AZƏRBAYCAN VOKAL SƏNƏTİNİN BANISI - BÜLBÜL

Respublika ictimaiyyəti Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafında mühüm rol oynamış görkəmli müğənni, professional vokal sənətinin banisi Bülbülün (Murtuza Məmmədov) anadan olmasının 120 illiyini dərin hörmət hissi ilə qeyd edir.

Bülbülün fəaliyyətinin nəhəng diapozonu barədə qısa danışmaq çox çətindir. Çünki, Azərbaycan vokal sənətinin banisi, milli vokal məktəbinin yaradıcısı olmaqla bərabər Bülbül bir tədqiqatçı, təşkilatçı kimi elmin və mədəniyyətin müxtəlif sahələrinin inkişafına kifayət qədər əmək və qüvvə sərf etmişdir. Hər şeydən öncə Bülbül Avropa və rus professional vokal məktəbinin Azərbaycan vokal ifaçılıq mədəniyyətinin ənənələri ilə qovuşmasının mümkünlüyünü sübuta yetirmiş və vokal sənətində inqilab edərək, bu sahədə yeni bir məktəb yaratmışdır. Bülbülün yaradıcılıq yolu özünəməxsus və çox əhəmiyyətli olmuşdur. O, nəinki Azərbaycan mədəniyyətində, ümumilikdə XX əsr vokal sənətində şərəfli yer tutmuş böyük müğənnidir. Azərbaycanın musiqi mədəniyyəti tarixində silinməz iz qoyan Bülbül dünya musiqi sənətinə parlaq səhifələr yazmışdır. Bülbül müsəlman dünyasından olan ilk vokalçıdır ki, İtaliyada təhsil almışdır. O, Azərbaycan milli oxuma sənətinin ən yaxşı ifa üsullarını rus və Avropa məktəbi ilə sintez edərək Azərbaycanda yeni vokal məktəbi yaratmışdır. Bu məktəb yalnız Azərbaycan və digər milli respublikalar üçün əhəmiyyətli deyildi, o, Yaxın və Orta Şərqi ölkələrinə çox güclü təsir etmişdir. Bülbül Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafı tarixində bütöv bir dövrü təmsil edir.

Müğənni və artist, musiqişünas-alim, pedaqoq, vətənpərvər və fədakar insan, novator Bülbül musiqi sənətimizdə mütərəqqi yeni nə varsa, hamsının təşəbbüskarı və təbliğatçısı idi. Bülbülün nadir gözəlliyə malik təkrarsız ifa tərzini, səsi yavaşlıb tədricən gücləndirmək bacarığı, yaradıcılıq, elmi-tədqiqat, pedaqoji, ictimai fəaliyyəti barədə bütün millətlərin görkəmli musiqi xadimləri çox yazıblar: A.Qoldenveyzer, İ.Kozlovski, S.Lemeşev, D.Şostakoviç, V.Barsova, R.Qliyer, Riçard Vero, N.Xerle, O.Dmitriadi, M.Əşrəfi, Q.Qulam, M.Tursunzadə, V.Solovyov-Sedoy, Q.Qarayev, F.Əmirov, T.Quliyev - demək olar ki, ölkənin bütün musiqişünasları və bəstəkarları Bülbül haqqında dəyərli fikirlər söyləmişlər.

Bülbülün yaratdığı bütün obrazlar həmişə yüksək professionalılıqla seçilmişlər. Lakin, Koroğlu obrazı Bülbül yaradıcılığının zirvəsini təşkil edir. Bülbül nadir, təkrar olunmaz, misilsiz səsə, artistlik məharətə, sənətkar dahiliyinə görə daim sevilir. Bülbül sənətinin “sırrları” hələ də tam açılmamışdır. Mədəniyyətin gələcək inkişafı keçmişin mədəni irsi üzərində qurulduğundan, Bülbülün heyratamiz, geniş miqyaslı, çoxcəhətli fəaliyyəti bizim üçün daha böyük dəyər kəsb edir. Ümumilli liderimiz Heydər Əliyev Bülbülün yaradıcılığını Azərbaycanın ən böyük sərvəti kimi dəyərləndirmiş, onu “milli qürurumuz” adlandırmışdır. 1976-cı ildə məhz ulu öndərin şəxsi təşəbbüsü ilə Bakıda Azərbaycan professional vokal sənətinin banisi, SSRİ xalq artisti, bir sıra dövlət mükafatları laureatı, professor, ictimai xadim Bülbülün Memorial muzeyi yaradılmışdır. Onu da qeyd edək ki, bu muzey ölkəmizdə vokalçı üçün yaradılan ilk muzeydir. Bu gün muzeydə Bülbülün yaradıcılığı, elmi-tədqiqat, pedaqoji,

ictimai fəaliyyəti haqqında 8000-dən artıq material və sənədlərin əslı toplanıb. Muzeyin fondlarında toplanmış və ekspozisiyasında nümayiş edilən materiallar Bülbülün yarım əsrdən artıq müddətdə parlaq istedadını musiqi sənətinin inkişafına həsr etdiyini inandırıcı şəkildə göstərir. Eləcə də Şuşada, Bülbülün doğulduğu evdə bu muzeyin filialı yaradılmış və əfsus ki, məlum səbəblərdən 1992-ci ildə onun fəaliyyəti dayandırılmışdır.

Bülbülün xatirəsini əbədiləşdirmək məqsədi ilə dövlət tərəfindən bir sıra tədbirlər həyata keçirilir. Bülbülün adını daşıyan orta ixtisas musiqi məktəbi uzun illərdir ki, gənc istedadların üzə çıxarılıb yetişdirilməsi işini görür. İlk dəfə olaraq onun 100 illik yubileyi şərəfinə Bakıda vokalçıların Bülbül adına I Beynəlxalq müsabiqə keçirilmişdir. Bir çox xarici ölkələrin gənc ifaçılarının belə mötəbər bir müsabiqədə iştirakı təkəcə böyük ustadın yaradıcılığına deyil, eləcə də bütünlükdə Azərbaycanın zəngin musiqi mədəniyyətinə dünyada dərin maraq olduğunu nümayiş etdirir. Mütləmədi olaraq keçirilən bu müsabiqələr yeni istedadlar üzə çıxararaq gözəl ənənəyə çevrilmiş, dünya xalqları mədəniyyətinin qarşılıqlı zənginləşməsi işinə öz tövhəsini vermişdir.

Bülbülün adını daşıyan prospekt, yaşadığı evin üzərində baryef, gəmi, yubiley poçt markaları, medalyonlar və s. onun xatirəsini yaşadır. Görkəmli vokalçının 115 illiyi ərəfəsində Bülbül prospekti ilə Nizami küçəsinin kəsişməsində onun heykəli ucaldılmışdır.

Azərbaycan Milli Konservatoriyası da bu möhtəşəm yubiley münasibətilə 12 oktyabr, 2017-ci ildə Azərbaycan Milli Konservatoriyasının “Bakı” zalında elmi konfransın keçirilməsini təşkil etmişdir. Bülbülün şöhrəti həqiqətən əfsanəvidir. O öz böyük və parlaq istedadını musiqi sənətinin inkişafına həsr etməklə vətənə, xalqa fədakarlıqla xidmət etməyin nümunəsinə çevrildi. Tədbirdə müğənninin Azərbaycan musiqisinin inkişafında olan xidmətlərindən, onun həyat və yaradıcılıq yolundan söhbət açıldı.

Konfrans ilk olaraq Konservatoriyanın Elmi işlər üzrə prorektoru, professor Lalə Hüseynovanın giriş sözü ilə başladı. O, Bülbülün Azərbaycan vokal ifaçılığında olan yeri və əhəmiyyətindən söz açdı. Ardınca Bülbülün müxtəlif illərdəki fotolarından ibarət video-çarx nümayiş olundu. Həmçinin, Bülbülün ifasında lent yazıları səsləndirildi.

Sonra konfrans iştirakçıları məruzələrini təqdim etdilər. AMK-nın Milli vokal kafedrasının dosenti, Əməkdar artist Anar Şuşalı “Bülbülün Azərbaycan milli vokal ifaçılığı sənətinə italyan vokal məktəbi ənənələrinin tətbiqi”, “Milli musiqinin tədqiqi” elmi-təqiqat laboratoriyasının kiçik elmi işçisi Fərdin Məmmədli “Bülbülün elmi-təşkilati fəaliyyəti haqqında” və I kurs magistr tələbəsi Nərmin Primova “XX əsr Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin inkişafında Bülbülün rolu” mövzularında çıxış etdilər.

Konfransda, həmçinin Anar Şuşalı və tələbələrin ifasında Bülbülün repertuarından bir sıra nümunələr səsləndi. Anar Şuşalı fortepianoda F.Məmmədlinin müşayəti ilə “Dedim bir busə ver”, “Qərənfil abu gərək, “Qara tellər” kimi xalq mahnılarını ifa etdi. Eyni zamanda fortepianoda Təranə Məmmədovanın müşayəti ilə milli vo-

kal fakultəsinin II kurs tələbəsi Cəlal İsayevin ifasında “Xumar oldum” mahnısı səsləndi.

Sonda Konservatoriyanın rektoru, xalq artisti, professor Siyavuş Kərimi çıxış edərək Bülbülün musiqi mədəniyyətimizdəki rolundan danışdı. Həmçinin AMK-da davamlı olaraq sənət nümayəndələrinin həyat və yaradıcılığına həsr olunan belə tədbirlərin keçirilməsinin əhəmiyyətindən söz açdı.

Bülbülün xatirəsi xalqımız, özünü incəsənətə həsr etmiş bütün insanlar üçün əzizdir. Zaman keçdikcə bu dahi sənətkarın həyatı yeni təfərrüat və təfsilatla zənginləşən, sönməyən işıqlı bir əfsanə kimi qalır.

Azərbaycan Milli konservatoriyasının baş müəllimi, musiqişünas **Hicran Hacızadə**